

RÖPIRAT A FILMÉRT (RÉSZLETEK)

A film területén mindent újra kell kezdeni¹... Először a *szemeket kell felnyitni*. Minél többet a természetben lenni. Hagyni, hogy a kozmikus világ belénk ivódjon. Lehetővé tenni, hogy gyermekeinket a természet lélegzete s ne a gép fűjtatása, a képlékeny természeti anyag s ne az érzéketlen műanyag tapintása vezesse. A nyíló lélek vezetését pedig kezdjük a szülők mesékkel, diavetítésekkel, vagy pl. egy hokedli kis játékkerén elférő mozdulatlan bábuk, játékok, virágok élőképeinek beállításával. Ne a kép, a gyermek figyelme mozduljon. A mozdulatlanság gazdag világában fantáziája készítse önfeledt szabad szárnyalású meséit, „kisfilmjeit”, amelyek világképének első alapvetései lesznek majdanán.

Mindemellett a szülőnek a mai képszennyezés áradatától is védenie kell gyermeke szemét és szellemét. Minél kevesebb mozgóképet lásson az óvodás, a kisiskolás. A mozgókép ugyanis valóság alapú látványával, a kép végleges megformálásával a formálódó gyermekléleknek megöli a mélyebb látást, a képalkotó fantáziát. A mozgókép kész formát ad. A még kiforratlan, zsenge léleknek lebéni a belső látomást, a képzelődést, végső soron a LÉLEK születését, kép-zódását. A képnek, a képzetnek, a világról alkotott kép-zetünknek – összhangban a világgal – általunk s bévül kell megszületnie. Ebben helyettesíthetetlen a láthatatlan láttató költői kép, de a film műfajában csak egy bizonyos koron felül. Még a minőséges mozgókép is, nem beszélve a tévé, a mozi, a videó holt képsivatagá-

ról, árt a kisgyermeknek: eliszapítja a szem fehérjét, a lélek mélyét. A kora gyermekkorban élénk tárt mozgókép, légyen az meg nem értett költői kép vagy holt sablon, készen adott mintájával aktív részvételünket, végső soron saját világunkat szűkíti, gátolja... Ismétlem: nincs jobb módja ősidőktől a gyermek lelki épülésének és gondozásának a mesénél és az éneknél. Kisgyermeknél pedig mindenféle képp maradjunk a mozdulatlan képnél: rajznál, diánál, játékos élőképnél, amelyet nézve a szemlélő belül mozdul, belül épül.

A költői mozgókép a néző teljes részvételét igényli, ezért lényegében csak a serdülőkor megnyíló korosztályait képes megérinteni. A fiatal emberek érlelődő lelki világának a belső kép erőteljesebb, mélyebb megformálásához elengedhetetlenül szüksége van a művészet magról fakadó sugárzására. Ekkortájt válik hasznossá a házimozi-zás... Városi, kisvárosi, falusi kulturszervezőknek elő kell keresniük a még mozgatható, megjavítható 16 mm-es vetítőgépeket, felkutatni a még létező 16 mm-es kópiákat, és kölcsönzött filmmuzeumi értékű alkotásokkal járni a családi házakat.

A filmnél még inkább, mint más művészeti műfajoknál, hiányzik az arc-tól arcig erő varázs, a személyes találkozás, a közvetlen kapcsolat. Országos mozgalmat kellene indítani, és házról házra járva, otthonokba vinni a régi jó filmeket, még a könnyebben emészthető, emberarcú filmeket is. Pályázatok, alapítványok, intézmények, filmklubok segítségével elérhető mindez. Egy tál

pogácsa mellett az összegyűjtött rokonsággal, szomszédsággal beszélni, mesélni, akár muzsikálni is lehet a látott film kapcsán: a filmkép, a költészet, a közönség megtartó erejére bízva magunkat.

Biztos vagyok benne, hogy egy évi házimozi-zás után bármely kis helységben megindítható egy nyilvános filmklub igaz filmekkel.

Állítsuk vissza a régi gyermekfilmek jó matinéjait. A jelenlegi helyzetben sokat segíthet még egy-egy helyi kábeltelevíziós csatorna is, amelyik megengedheti magának a minőségesebb filmek vetítését. Olyan vidéki tapasztalataim is vannak, hogy a földi és műholdas televíziókban időnként föltűnő kiváló filmeket önzetlenül, külön kiemelve reklámozzák a helyi kábelcsatornák.

...Visszatérhetnénk a filmkorszak kezdetének tisztására, ahol még kézenfekvő volt e műfaj eredendő álomszerűsége. Gyógyító és fantáziát felszabadító lenne, ha újból forgatnánk némafilmeket. De az emberi beszédet visszaszorító, alig hangosított film is nagy lehetőségeket rejt, a csönd segítene megnyitni a tisztánlátás végtelen forrását.

Másfelől kisfilmek készítését és forgalmazását kellene elősegíteni. Még hozzá a mai nehezebben beszerezhető szuper 8 mm-es és 16 mm-es filmszalagokkal. A korai kisfilmek a formálódó alkotók első önálló szempáztázásai. A kisfilm tömörségre tanít. A legtöbb rendező opusa ilyen rövid lélegzetvetelekkel indult. Változó, zűrzavaros korokban az invenció rövid lélegzetvetelei, a kisformák, biztos abroncsot, megfelelő formát is jelentenek egyben.

1 A szerző részt vett a Nemzeti Művelődési Intézet kerekasztal-beszélgetésén „A filmklub, mint közösségi élményszíntér” címmel – a Kecskeméti Animációs Filmfesztivál idején, 2013. június 20-án.